

Phát triển du lịch xã Sán Sả Hồ, huyện Hoàng Su Phì, tỉnh Hà Giang

NGUYỄN THỊ THANH TÂM*
BÙI THỊ THANH HƯƠNG**

Những năm gần đây, huyện Hoàng Su Phì, tỉnh Hà Giang đã có chủ trương đẩy mạnh các hoạt động phát triển du lịch nhằm khai thác tiềm năng, thế mạnh về du lịch sinh thái và du lịch văn hóa cộng đồng của huyện Hoàng Su Phì, trong đó có một trọng điểm là xã Sán Sả Hồ. Tuy nhiên, do nguồn lực phát triển du lịch còn hạn chế, công tác phát triển du lịch tại địa phương giai đoạn này gặp không ít khó khăn và kết quả còn nhiều hạn chế. Bài viết nghiên cứu thực trạng phát triển du lịch của Xã, từ đó, đề xuất những giải pháp phát triển phù hợp trong thời gian tới.

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN

Hoàng Su Phì là huyện vùng cao, phía Tây của tỉnh Hà Giang còn gặp nhiều khó khăn. Song, chính từ những khó khăn đó đã sản sinh ra những nét văn hóa độc đáo và phong phú, được nhân dân nuôi dưỡng, bảo tồn và phát huy trong suốt quá trình tồn tại và phát triển của nhân dân các dân tộc huyện Hoàng Su Phì, gồm: những cảnh quan ruộng bậc thang kỳ vĩ; những lễ hội văn hóa dân gian: làn điệu dân ca, dân vũ; tập quán phương thức lao động, sản xuất và sinh hoạt mang bản sắc độc đáo và riêng biệt không nơi nào có được... Điều đó đã được thể hiện và minh chứng qua việc từ năm 2011 đến năm 2020, Huyện đã có 4 di tích cấp quốc gia, 4 di tích lịch sử văn hóa được xếp hạng cấp tỉnh; trong đó có 3 di sản văn hóa phi vật thể. Đặc biệt, năm 2016 huyện Hoàng Su Phì tiếp tục được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch trao Quyết định công bố Di sản văn hóa phi vật thể Quốc gia Lễ cúng rừng của dân tộc Nùng, huyện Hoàng Su Phì, đồng thời, xếp hạng bổ sung Di tích Quốc gia danh lam thắng cảnh Ruộng bậc thang tại 5 xã, nâng tổng số xã được xếp hạng lên 11 xã.

Mặc dù đã có thương hiệu nhất định, nhưng trong những năm vừa qua, hoạt động du lịch của xã Sán Sả

Hồ, huyện Hoàng Su Phì vẫn còn đang ở trong giai đoạn xuất phát điểm. Khách du lịch đến địa bàn Xã chưa nhiều, chủ yếu là các bạn trẻ trong nhóm "khởi xướng" đi "phượt" hoặc những người thích tìm hiểu về văn hóa các dân tộc thiểu số trên địa bàn, một số ít là khách nước ngoài đi theo các tour du lịch xuyên qua Xã. Nhìn chung, du lịch tại địa điểm du lịch xã Sán Sả Hồ, huyện Hoàng Su Phì, tỉnh Hà Giang đang ở trong giai đoạn sơ khai, tốc độ phát triển thấp. Địa phương chưa biết cách khai thác những lợi thế tự nhiên thành sản phẩm, dịch vụ du lịch thiếu đa dạng, nên chưa thu hút và níu chân được du khách. Thực trạng phát triển du lịch của Xã được thể hiện qua một số chỉ tiêu về lượng khách du lịch, chỉ tiêu bình quân của du khách, cụ thể như sau:

Lượng khách du lịch và ngày lưu trú bình quân còn thấp

Theo UBND xã Sán Sả Hồ, giai đoạn 2016-2020, lượng khách du lịch đến địa bàn Xã còn rất ít, hầu hết chỉ đến trong ngày và không lưu trú qua đêm.

Năm 2016, cả Xã chỉ đón được 120 lượt khách. Sau đó lượng khách có sự tăng trưởng theo các năm. Cao điểm nhất là năm 2019, địa phương đón được 540 lượt khách. Xong đến năm 2020, do tình hình dịch bệnh kéo dài, lượng khách lại giảm xuống chỉ còn 350 lượt (Bảng 1). Khách du lịch đến Sán Sả Hồ phần nhiều là khách ở một số xã, huyện lân cận sang ngắm cảnh theo mùa, một số đi theo đoàn từ các tỉnh Đông Bắc sang và chỉ ghé qua

BẢNG 1: LƯỢNG KHÁCH DU LỊCH ĐẾN ĐIỂM DU LỊCH SÁN SẢ HỒ
GIAI ĐOẠN 2016-2020

Chỉ tiêu Năm	Lượt khách	Khách nội địa		Khách quốc tế		Ngày khách	Ngày khách lưu trú bình quân
		Lượt khách	Tỉ lệ (%)	Lượt khách	Tỉ lệ (%)		
2016	120	90	75,0	30	25,0	130	1,083
2017	270	225	83,3	45	16,7	280	1,037
2018	350	300	85,7	50	14,3	380	1,086
2019	540	460	85,2	80	14,8	590	1,093
2020	350	330	94,3	20	5,7	370	1,057

*. **). Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh - Đại học Thái Nguyên

thăm quan, sau đó lại trở về Huyện lưu trú, một phần là khách du lịch nước ngoài đi du lịch phượt, song số lượng nhỏ.

Thống kê ở Bảng 1 cho thấy, chỉ tiêu ngày khách qua các năm là rất nhỏ, chênh lệch không đáng kể cho với chỉ tiêu lượt khách. Chỉ tiêu ngày khách lưu trú bình quân chưa năm nào trong giai đoạn 2016-2020 đạt 1,1 ngày. Cao nhất là năm 2019 đạt 1.093 ngày. Như vậy, hầu hết khách du lịch đến xã chỉ đi trong ngày. Điều này sẽ dẫn tới hoạt động cũng như chi tiêu cho hoạt động du lịch bị hạn chế. Xét về nguyên nhân là do dịch vụ thiếu đa dạng, chưa đảm bảo chất lượng nên không níu chân được du khách.

Doanh thu từ du lịch của địa phương còn rất hạn chế

Theo báo cáo của UBND xã Sán Sả Hồ, giai đoạn 2016-2020, cả Xã chỉ có một số hộ tiếp cận và bắt đầu phát triển du lịch với loại hình du lịch cộng đồng. Một số gia đình bắt đầu đón và phục vụ khách du lịch, nhưng chủ yếu vào mùa lúa chín cuối tháng 9, du khách đến thăm quan ruộng bậc thang và tháng 10, tháng 11 vào mùa hoa tam giác mạch. Hầu hết khách đều chỉ ghé qua khi tham gia chương trình du lịch liên huyện chứ không lưu trú tại Xã qua đêm. Vì vậy, doanh thu từ hoạt động du lịch của Xã trong giai đoạn này là rất thấp. Năm 2016, doanh thu từ du lịch ước đạt 24 triệu đồng. Cao nhất là năm 2019, doanh thu từ du lịch là hơn 172,8 triệu đồng. Năm 2020, do ảnh hưởng từ đại dịch Covid-19, nên doanh thu sụt giảm hơn so với năm 2019 (Bảng 2).

Xét về tốc độ tăng trưởng doanh thu qua các năm, năm 2017 là năm tăng trưởng vượt trội (tăng 281,25% so với năm 2016). Có thể lý giải sự tăng trưởng này do: năm 2016, du khách bắt đầu biết đến và có xu hướng tìm hiểu, khám phá vùng đất còn hoang sơ và cảnh quan vô cùng đẹp này. Đến năm 2017, nhu cầu đến địa điểm này bắt đầu tăng lên, một số hộ gia đình đã biết đón tiếp khách. Mặc dù trình độ, kinh nghiệm và sự đầu tư cho du lịch còn rất hạn chế, song cũng hình thành những dịch vụ du lịch sơ khai để đón tiếp khách. Đến năm 2018, năm 2019, doanh thu vẫn tiếp tục tăng, tuy nhiên tốc độ tăng trưởng không đồng đều. Đến năm 2020, do ảnh hưởng của đại dịch Covid-19, cùng việc địa phương hầu như không có chính sách hỗ trợ, xúc tiến phát triển du lịch, nên doanh thu từ du lịch năm 2020 giảm, chỉ

**BẢNG 2: DOANH THU TỪ HOẠT ĐỘNG DU LỊCH CỦA XÃ SÁN SẢ HỒ
GIAI ĐOẠN 2016-2020**

Năm	Doanh thu (Triệu đồng)	Tăng trưởng năm sau so với năm trước (%)
2016	24	-
2017	67,5	281,25
2018	105	155,5
2019	172,8	165,57
2020	122,5	70,9

**BẢNG 3: CHI TIÊU BÌNH QUÂN CỦA KHÁCH DU LỊCH ĐẾN XÃ SÁN SẢ HỒ
GIAI ĐOẠN 2016-2020**

Đơn vị: Triệu đồng

Năm	Chi tiêu bình quân của 1 khách
2016	0,2
2017	0,25
2018	0,3
2019	0,32
2020	0,35

còn bằng 70,9% so với năm 2019. Nhìn chung, nguồn thu nhập từ du lịch chỉ theo thời vụ, nên doanh thu từ hoạt động du lịch cho kết quả rất thấp.

Chi tiêu bình quân của du khách còn thấp

Từ số liệu ở Bảng 1 và Bảng 2, nhóm tác giả tính toán và cho kết quả chi tiêu bình quân của khách du lịch thể hiện trong Bảng 3.

Bảng 3 cho thấy, chi tiêu cho 1 lượt khách du lịch đến Sán Sả Hồ là quá thấp. Cao nhất năm 2020 chỉ đạt 0,35 triệu đồng/khách. Theo khảo sát của tác giả, khách đến đây hầu hết không chi tiêu gì, ngoại trừ mua vé thăm quan vào một số điểm ruộng bậc thang mà chủ hộ bán vé, một số ít lưu trú qua đêm và ăn một bữa tại nhà dân với chi phí thấp.

MỘT SỐ GIẢI PHÁP CẦN THỰC HIỆN

Để thúc đẩy sự phát triển du lịch tại xã Sán Sả Hồ, theo nhóm tác giả, cần thực hiện có hiệu quả một số giải pháp sau:

Một là, UBND tỉnh Hà Giang, huyện Hoàng Su Phì cần hoàn thiện quy hoạch, chiến lược phát triển du lịch cho xã Sán Sả Hồ theo định hướng bền vững. Cụ thể cần:

- Hoàn thiện hệ thống đường giao thông từ huyện Hoàng Su Phì vào đến UBND xã Sán Sả Hồ - địa điểm mấu chốt đón khách du lịch, vì hiện tại con đường này khá khó đi, gây cản trở khi khách du lịch muốn đến địa phương.
- Khảo sát, đánh giá những điểm đến du lịch có lợi thế của Xã so với các xã lân cận và các huyện khác.
- Hình thành và khai thác hiệu quả các tour, tuyến du lịch trọng điểm.
- Xây dựng các chương trình liên kết, hợp tác phát triển về du lịch với các địa danh khác khác, như: Hà Nội, Tuyên Quang, Thái Nguyên, Phú Thọ... nhằm mở rộng nguồn khách, thúc đẩy phát triển du lịch.

- Mời các chuyên gia tư vấn, các nhà đầu tư, doanh nghiệp hợp tác phát triển du lịch của địa phương.

Hai là, khuyến khích, thúc đẩy người dân địa phương phát triển các dịch vụ du lịch, mở rộng quy mô hoạt động.

- Tuyên truyền, giáo dục cho người dân trong Xã, thôn về những lợi ích mà du lịch mang lại cho kinh tế, xã hội, văn hóa... của địa phương.

- Khuyến khích các hộ gia đình có đủ điều kiện tham gia phát triển du lịch cộng đồng nhằm mở rộng quy mô, tạo dựng diện mạo du lịch cho điểm đến.

- Hỗ trợ cho các hộ gia đình đầu tư xây dựng các hạng mục phục vụ đời sống của nhân dân và khách du lịch, như: điện, nước sinh hoạt, đường giao thông liên hộ.

- Khuyến khích, định hướng đa dạng hóa sản phẩm, nâng cấp chất lượng dịch vụ: Vận động các hộ gia đình tham gia đầu tư cải tạo, nâng cấp các cơ sở, dịch vụ du lịch, phù hợp với điều kiện thực tế của địa phương. Trong đó tập trung cho các hạng mục: Cải tạo nhà ở làm homestay để cung cấp dịch vụ ăn nghỉ cho khách du lịch; Làm các chòi tại những điểm ngắm cảnh ruộng bậc thang đã được khảo sát và tiếp tục khảo sát thêm các điểm và nhân rộng; Trồng hoa tam giác mạch và một số loại hoa khác tại các điểm ngắm cảnh hoa ruộng bậc thang; Phát triển các cơ sở sản xuất chế biến và trưng bày, giới thiệu, bán các sản phẩm hàng thủ công mỹ nghệ, đồ lưu niệm, các sản phẩm đặc trưng của địa phương để phục vụ nhu cầu mua sắm của khách du lịch.

- Cải tạo, nâng cấp các cảnh quan du lịch, chú trọng công tác bảo vệ môi trường, tái hiện không gian văn hóa truyền thống gắn với tập quán canh tác nông nghiệp, như: làm cọn nước, máng dẫn nước về ruộng bằng tre, vầu, trồng các loại cây, hoa đặc hữu, như: đào, lê, mận, đào rừng, tam giác mạch, hoa cải...

Ba là, phát triển nguồn nhân lực phục vụ cho sự phát triển du lịch của Xã.

- Tăng cường công tác quản lý nhà nước, phân công cán bộ có năng lực để đảm nhiệm tham mưu, quản lý lĩnh vực kinh tế du lịch.

- Cần thành lập Ban Quản lý du lịch của Huyện và ban quản lý các làng văn hóa du lịch tại các thôn để quản lý, phát triển du lịch theo đúng định hướng.

- Đẩy mạnh công tác đào tạo bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch cho những người làm du lịch trong thôn. Xây dựng được đội ngũ làm du lịch đáp ứng được yêu cầu phục vụ khách du lịch của thôn.

- Tổ chức cho cán bộ thôn, Xã và các hộ kinh doanh du lịch tại địa phương đi đào tạo bồi dưỡng, học tập kinh nghiệm ở các địa phương phát triển mạnh du lịch cộng đồng. Những người có kiến thức sẽ tự phát triển

kinh tế gia đình, tư vấn, tham mưu cho những hộ gia đình khác tại cơ sở.

- Thành lập và phát triển các đội dịch vụ du lịch: đội vận chuyển, đội văn nghệ dân gian... giúp tạo sức mạnh tập thể duy trì và bảo tồn tài nguyên du lịch, mặt khác đó là quá trình chọn lọc, phân công lao động tiến tới chuyên nghiệp, chuyên môn hóa giai đoạn phát triển sau này.

- Khuyến khích các hộ gia đình hỗ trợ nhau tham gia đầu tư các lĩnh vực kinh doanh dịch vụ du lịch, như: ăn uống, ngủ nghỉ, nuôi trồng rau xanh, gia súc gia cầm, sản xuất hàng thủ công mỹ nghệ, đồ lưu niệm để bán cho khách du lịch nhằm tăng thu nhập.

Bốn là, đẩy mạnh tuyên truyền quảng bá du lịch.

- Tăng cường công tác quảng bá các sản phẩm, dịch vụ du lịch của Làng văn hóa du lịch cộng đồng trên các phương tiện thông tin, mạng xã hội, phát hành các tờ rơi, lắp đặt các biển bảng quảng cáo tại các khu vực dân cư, các tuyến tỉnh lộ, quốc lộ.

- Tích cực tham gia các sự kiện văn hóa, thể thao và du lịch do huyện và các ngành tổ chức gắn với quảng bá du lịch, như: "Tuần lễ văn hóa du lịch Ruộng bậc thang huyện Hoàng Su Phì" hàng năm để quảng bá giới thiệu về tiềm năng, hình ảnh và các sản phẩm du lịch của địa phương.

- Phát hành tờ rơi, xây dựng các clip giới thiệu về du lịch, trên các trang mạng xã hội, như: zalo, facebook, trang thông tin điện tử, website...

- Tăng cường và nâng cao hiệu quả công tác quảng bá, xúc tiến du lịch, phối hợp với các cơ quan chuyên môn của Huyện triển khai các hoạt động quảng bá để tạo hiệu quả tuyên truyền rộng rãi.

- Biên tập tài liệu tuyên truyền về bản sắc, phong tục tập quán của các dân tộc đặc biệt là dân tộc Nùng, như: lễ cúng Thần rừng, lễ mừng cơm mới, các bản sắc truyền thống trong đám hỏi, đám cưới... giới thiệu về trang phục truyền thống của dân tộc Nùng.

- Tăng cường giao lưu hợp tác với các công ty du lịch, lữ hành, các xã trong Huyện và các huyện bạn, các tỉnh, thành phố trong lĩnh vực du lịch. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. UBND xã Sán Sả Hồ (2020). Báo cáo kết quả hoạt động du lịch xã Sán Sả Hồ, giai đoạn 2016-2020
2. UBND xã Sán Sả Hồ (2020). Đề án Phát triển du lịch xã Sán Sả Hồ, huyện Hoàng Su Phì giai đoạn 2020-2025